SIGNAL

Århusgade 88, 2.
2100 København K
DK – Denmark

Phone: +45 35 29 30 70
www.signal-arki.dk

Rådhusgate 26
0151 Oslo
NO – Norway

Phone: +47 91 89 30 17
www.signal-arki.no

ERHVERVSKOLERNES DESIGNUDFORDRINGER

"GUIDE TIL FREMTIDENS LÆRINGSRUM PÅ ERHVERVSSKOLER"

DECEMBER 2015

KOLOFON

GUIDE TIL FREMTIDENS LÆRINGSRUM PÅ ERHVERVSSKOLER

Opdragsgiver: Realdania

Kontaktperson: Lene Wiell Nordborg, projektleder

DENNE RAPPORT ER UDARBEJDET AF

SIGNAL
Århusgade 88, 2.
2100 København Ø

Kontaktperson:
Chefanalytiker
Morten Fisker

INDHOLDSFORTEGNELSE

Intro 3

De ti designudfordringer 4

Identitet og spor af fagene 6

Attraktive samlingssteder 9

Mere varieret og differentieret undervisning 11

Plads til elevernes forberedelse 14

Mere virkelighedsnær undervisning 16

Plads til tværfaglighed 17

Plads til bevægelse og fysisk aktivitet 19

Aktivering af skolens udearealer 23

Aldersbaserede uddannelsesmiljøer 26

Flere campusmiljøer – hvordan? 28

INTRO

Som læser af denne guide er du sikkert erhvervsskoleleder, teknisk chef, udviklingsmedarbejder eller på anden måde forandringsagent, som er optaget af at sikre fremtidens erhvervsskole de mest attraktive og opdaterede rammer.

UDFORDRINGER FOR FREMTIDENS ERHVERVSSKOLER

Med den nye reform 'Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser' lægges der op til en række nye tiltag, som vil præge hverdagen på fremtidens erhvervsskoler. Med reformen har vi blandt andet fået et nyt GF1 forløb for de elever, der starter på erhvervsskolernes uddannelsesforløb direkte efter folkeskolen. Fremover skal disse elevers grundforløb vare et halvt år længere, end de øvriges. Derudover stiller reformen krav om, at skolerne skal sikre 45 minutters daglig fysisk aktivitet på samtlige uddannelser.

Ud over de nye punkter, som reformen tilfører erhverskolernes dagsorden, kæmper mange af skolerne med at tiltrække og fastholde dygtige unge, der kan "tænke med hænderne". Derfor er det vigtigt, at skolerne også formår at engagere og motivere de dygtigste elever. Dette stiller blandt andet krav om bedre muligheder for at udfordre sig selv i brugen af fagets redskaber og materialer – også uden for undervisningstiden.

Den nye reform kræver altså ny praksis i gamle bygninger. Og mange af landets erhvervsskoler er godt i gang med organisatoriske og rumlige tilpasninger. Men en række af de nye målsætninger lægger op til ændringer, der kræver grundige strategiske overvejelser og nye ideer til, hvordan man kan tilpasse og bruge skolernes rum og rammer på nye måder.

MED UDGANGSPUNKT I DE EKSISTERENDE RAMMER

Fra observationer og analyser af erhvervsskolers rum, skemalægning og bookingtal ved vi, at mange lokalefaciliteter står tomme i løbet af dagen. Det handler især om almene undervisningslokaler, faglokaler og møderum. Med en gennemsnitlig kapacitetsudnyttelse på 50-67 % af disse lokaler, er der plads til en optimering af den måde de nuværende kvadratmeter udnyttes på.

Før jeres erhvervsskole beslutter at sætte store byggeprojekter i gang, er det derfor oplagt at overveje, hvor langt I kan nå med at skabe plads til den nye praksis inden for de eksisterende rammer.

INSPIRATION TIL DEN GODE FORANDRINGSPROCES

Denne guide skal inspirere til, hvordan I med ny indretning, eller få og effektive bygningsfysiske ændringer kan afstedkomme rumlige og funktionsmæssige opdateringer af jeres erhvervsskole. Herudover rummer guiden også inspiration til, hvordan I kan gøre de nye mål så lette som muligt at arbejde med for skolens undervisere.

Står I i en situation, hvor I skal bygge en ny skole op fra grunden, kan guiden også tjene til inspiration. Herudover kan vi anbefale et besøg på Modelprogram for Fremtidens Velfærdsinstitutioner, hvor I kan finde god inspiration og vigtige guidelines til den proces, der ligger forud for et byggeri. Hjemmesidens adresse er www.modelprogram.dk

DE TI DESIGNUDFORDRINGER

GUIDENS MÅLSÆTNING

I "Guide til Fremtidens Læringsrum på erhvervsskoler" identificerer og beskriver en partnerkreds af erhvervsskoler og eksperter 10 centrale designudfordringer som danske erhvervsskoler skal matche for at skabe plads til ønskede arbejdsformer.

Hver af de ti designudfordringer præsenteres i tekst og illustrationer – først designudfordringen og siden forslag og ideer til, hvordan erhvervsskolerne kan matche den gennem organisatoriske tiltag, ny brug af eksisterende rammer eller mindre tilpasninger af dem.

KREDSEN BAG GUIDEN

Partnerkredsen omkring projektet er Niels Brock Copenhagen Business College, Kold College i Odense, Tradium, TEC, Campus Bornholm og Dansk Brandsikringsinstituts uddannelsesafdeling i Frederikshavn, Undervisningsministeriet, Dansk Center for Undervisningsmiljø samt Dansk Industri. Partnerne har deltaget med ledelse og/eller relevante nøglemedarbejdere i seks intensive tematiske workshops. SIGNAL Arkitekter har faciliteret processen og er ansvarlige for opsamlingen og udarbejdelsen af nærværende guide.

Indeværende guide trækker på de udfordringer, behov og ideer til løsninger, der kom på bordet ifm. de seks workshops, men den efterfølgende oparbejdelse af indeværende guide og dens eksempler på, hvordan erhvervsskolerne kan matche de ti designudfordringer er udelukkende SIGNALs ansvar.

DE TI DESIGNUDFORDRINGER

De ti designudfordringer, som behandles i guiden, er følgende:

Identitet og spor af fagene
Hvordan kan erhversskolerne bruge rum og rammer til at iscenesætte de forskellige uddannelser og afspejle skolens fælles identitet og kultur?

Attraktive samlingssteder
Hvordan kan man skabe samlingssteder på skolen, som både kan fungere til hverdag og fest? Et sted med liv og aktivitet hele dagen?

Mere varieret og differentieret undervisning
Hvordan skaber erhvervsskolerne plads til dynamiske undervisningsforløb med indbyggede sceneskift, hvor der er mulighed for at veksle mellem praktisk- og teoretisk undervisning?

Plads til elevernes forberedelse
Hvordan skaber erhversskolerne de bedste rammer om elevernes forberedelser, og hvilke faciliteter skal der i denne forbindelse sikres adgang til?

Mere virkelighedsnær undervisning
Erhvervsuddannelsernes praksisorientering tiltaler og motiverer mange af skolernes elever. Hvordan kan man styrke dette aspekt af uddannelserne og hvad kræver det af skolens rum og rammer?

ERHVERVSSKOLERNES DESIGNUDFORDRINGER

Plads til tværfaglighed
Hvordan kan fremtidens erhvervsskoler skabe de bedste rammer for, at elever fra forskellige uddannelser kan arbejde sammen, og hvordan forløses de tværfaglige potentialer?

Plads til bevægelse og fysisk aktivitet
Hvordan kan erhverskolerne med større og mindre tiltag, inde såvel som ude, invitere til øget fysisk aktivitet, og dermed imødekomme reformens nye krav om 45 min. daglig motion?

Aktivering af skolens udearealer
Hvordan kan erhvervsskolerne aktivere underudnyttede udearealer og her skabe læringsrum, laboratorier og invitationer til ophold, motion og bevægelse?

Aldersbaserede uddannelsesmiljøer
Hvordan kan erhvervsskolerne skabe rammer, som matcher behov og forventninger hos de unge elever på det nye GF1-forløb, og samtidig udgøre et attraktivt læringsmiljø for de ældre elever?

Flere campusmiljøer – hvordan?
Hvordan får fremtidens erhversskoler det bedste ud af at indgå Campusdannelser med andre skoler? Hvor langt strækker mulighederne for sambrug sig, og hvordan skaber man plads til både den spidsfaglige identitet og de fællesskaber, der trækker på tværs og skaber en campusidentitet?

IDENTITET OG SPOR AF FAGENE

DESIGNUDFORDRING

Hvordan møder erhvervsskolen sine omgivelser? Hvordan skaber man en ankomst, der leder til noget? Hvordan og hvor viser man sin særlige identitet? Hvordan iscenesætter man de forskellige uddannelser og tydeliggør dem som en samlende helhed?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

- Hvad er det for fortællinger om jeres uddannelser og om skolens kultur, I ønsker at formidle?
- Hvordan kan disse fortællinger formidles i skolens fysiske rum?
- Hvor og hvordan kan I skabe den store fortælling, som skaber fællesskab og identifikation på tværs af fagene?
- Hvor og hvordan kan I skabe og styrke de "små" fortællinger om skolens forskellige uddannelser og fag?
- Hvor meget vil I satse på at visualisere fagene og fremvise resultater af elevernes praksis?
- Hvordan vil I balancere mellem permanes og midlertidighed i denne iscenesættelse af fagene?
- Hvor meget handler om at skabe og facilitere anledninger og tilbyde rammer, hvor de små og den store fortælling mødes?

TYDELIG OG IDENTITETSSKABENDE WAYFINDING

En gennemgående og visuel stærk wayfinding kan fungere som den røde tråd i formidlingen af erhvervsskolens identitet. Således skaber det visuelle koncept i skiltningen sammenhæng mellem skolens afdelinger, samtidig med at brugere og gæster guides på rette vej. Det er vigtigt at overveje hvilke områder, der primært skal guides til, og hvornår på "rejsen" skiltningen skal foregå. Det er oplagt kun at præsentere brugerne for de vigtigste og mest overordnede afdelinger ved ankomst, og derefter placere mere detaljeret vejledning rundt omkring på skolen.

TRANSZONE

For at styrke skolens indentitet udadtil, kan der arbejdes for at gøre skolen mere tydelig i det nære byrum. Dette kan ske gennem udsmykning af skolens facader, så den tiltrækker opmærksomhed og formidler sin identitet til forbipasserende. Derudover kan man understøtte interaktionen mellem skolen og byen, ved at styrke skiltningen til de forskellige afdelinger. Hermed skabes en transzone, som er med til at integrere skolen i byen, og samtidig formidle skolens identitet. Man kan også arbejde med at åbne facaden op, for eksempel i forbindelse med en café, så forbipasserende inviteres indenfor. Eller i et attraktivt uderum, som inviterer til ophold.

SIGNAL

EN ANKOMST, SOM LEDER TIL NOGET

Ankomstområdet skal tydeliggøre, hvad skolen er for et sted, og hvor man finder de mest centrale funktioner. Det skal være nemt at finde vej videre ind på skolen, uden at spørge. Derfor er det vigtigt, at der placeres tydelig guidning til receptionen samt de funktioner, der ligger tættest ved indgangen.

ADMINISTRATIONENS FRONT OFFICE

I ankomstområdet skal det gøres nemt at finde frem til administrationens Front Office. Her kan studerende, medarbejdere og gæster få kvalificerede svar på administrative henvendelser og spørgsmål. Dette er med til styrke de faglige vejledningsmiljøer og øge hospitalityfaktoren.

SPISNING I FÆLLESRUMMET

Fællesrummet skal være en attraktiv ramme om de studerendes pauser, og derfor er det oplagt at lade kantine og multisal smelte sammen eller ligge så tæt på hinanden som muligt.

FÆLLESRUM SOM AFSPEJLER SKOLENS IDENTITET

I fællesrummet introduceres nyankomne første gang til skolens aktiviteter. Derfor er det vigtigt, at fællesarealerne emmer af liv, og udtrykker en stærk visuel beretning om skolens fælles faglighed. De forskellige uddannelser skal indgå som markører, der vækker nysgerrighed og giver indtryk af skolens bredde. Dette kan ske gennem udstillinger af elevprojekter, fotostater, der viser studerende i aktion og installationer, der udtrykker skolens visioner og fortæller dens historie.

STUDIEPLADSER I FÆLLESRUMMET

Ønsker erhvervsskolen at markere en seriøs faglig identitet, er det vigtigt, at fællesrummet giver gode muligheder for gruppearbejde og lektielæsning, så det faglige møder det sociale og de studerende får lyst til at bruge skolen til deres forberedelsesaktiviteter. De studerende er skolens identitet, og studieaktivitet på de centrale fællesarealer, er derfor med til at fortælle skolens historie.

3 NIVEAUER AF IDENTITET

I arbejdet med at gøre skolens identitet mere tydelig, og skabe spor af fagene, giver det mening at arbejde med tre forskellige niveauer:

PERMANENTE INSTALLATIONER

Permanente installationer de steder, hvor elever fra de forskellige uddannelser samles – i kantiner, fællesrum aulaer o.lign. – jf. hall of fame.

MIDLERTIDIGE INSTALLATIONER

Midlertidige installationer ifm. de faglige undervisningsmiljøer, hvor elevproduktioner løbende kan udstilles, hvor aktualitet er vigtigere end æstetik.

FAGENES PRAKSIS

Ved at lade fællesskaber og aktiviteter efter skoletid tage afsæt i fagenes praksis. Kold College har eksempelvis planer om at skabe et Gastrolab som et centralt element i en ny multisal.

ATTRAKTIVE SAMLINGSSTEDER

DESIGNUDFORDRING

Hvordan gøres erhvervsskolerne mere attraktive som social ramme? Hvordan skabes attraktive samlingssteder og hvad skal de nye "hjerterum" indeholde?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

Erhvervsskoler består typisk af mange uddannelser, som spreder sig over et stort areal og muligvis flere matrikler. For at understøtte koblingen mellem det sociale og det faglige, skal skolens centrale fællesarealer være et miljø, hvor eleverne kan samles, og hvor fagene sættes i scene, praktiseres og fejres – skolens hjerterum. Det vil variere fra skole til skole, hvordan hjerterummene konkret skal indrettes, da de skal afspejle skolens faglige profil. På den enkelte skole kan man derfor med fordel starte med at gøre sig følgende overvejelser:

- Hvordan skaber I på jeres skole et samlingssted, hvor den store skolekultur skabes og plejes, og hvor der er puls og aktivitet hele dagen?
- Hvordan kan I med indretning og zoneopdeling skabe et miljø, som både kan rumme undervisning, forberedelse, hygge og fest?

ET RUM TIL MANGE AKTIVITETER

Fællesrummet skal være et uhøjtideligt miljø, hvor man i løbet af dagen mødes på tværs: Skolens studerende møder hinanden, man ser hinanden og bliver set. Faglige og administrative medarbejdere fra de forskellige fag har deres naturlige gang her, og der er gode forudsætninger for at mødes med hinanden samt med eksterne brugere i uformelle rammer. Fællesrummet skal befordre og supplere alle hverdagens aktiviteter, som undervisning, studiearbejde, spisning, uformelle møder og samvær med hinanden. Det er et rum til mange aktiviteter, der ikke nødvendigvis skal ske på samme tid.

SKEMALÆGNING

For at undgå, at de forskellige aktiviteter i hjerterummet karambolerer, er det vigtigt at supplere de nye indretningsmæssige tiltag med en intelligent skemalægning og et bookingsystem, hvor både undervisere og studerende kan byde ind med aktiviteter i de fælles lokaler.

I praksis er det vigtigt, at de mobile møbler let kan flyttes, når der eksempelvis skal bruges mere fri gulvplads – enten på et nærliggende depot eller i tilstødende rum, hvor de kan finde meningsfuld anvendelse resten af tiden.

EN DAG I HJERTERUMMET / UDNYT DØGNRYTMEN

SIGNAL

ZONE-INDDELTE HJERTERUM

Ved at indrette multifunktionelle hjerterum opnås muligheden for liv hele dagen frem for kun i pauserne. For at skabe de bedste rammer for mangeartet aktivitet, kan man arbejde med en grundopstilling, der er orienteret mod områdets primære funktioner og derudover bringe mobile elementer i spil, når lokalet skal rumme aktiviteter af anden art.

STUDIEZONE

En af hjerterummets primære funktioner er at danne ramme om elevernes skolearbejde. Etabler derfor attraktive arbejdspladser med mulighed for fordybelse i individuel eller grupperelateret opgaveløsning. Studiepladserne kan benyttes som spisepladser i frokostpausen, og hermed spille sammen med en af hjerterummets øvrige centrale funktioner – kantinen.

KANTINE / PRIMÆRE SPISEOMRÅDE

Det primære spiseområde kan oplagt placeres ud for produktionskøkkenet. Flertallet af skolens elever og medarbejdere vil dagligt spise her, dog ikke samtidig. For at undgå, at denne zone underudnyttes og fremstår halvtom uden for spisetid anbefales det, at der etableres pladser til ca. 1/3 af skolens elever. Der kan oplagt indrettes med skiftende inventar – nogle af bordene kan eksempelvis være høje, smalle caféborde. Disses dimensionering alene vil sikre en mere effektiv m^2 anvendelse. Langborde er ikke nødvendigvis en god idé, da de sjældent fyldes op. Indret multisalens andre zoner, så de også kan indgå som ramme for spisning.

LOUNGEOMRÅDE

I hjerterummets loungeområde er der fokus på samvær og hygge. Med kort afstand mellem studie- og loungemiljøerne, kan eleverne gå til og fra det faglige arbejde, og socialisere med hinanden i pauserne. Loungeområdet kan ligeledes benyttes som spiseplads i frokostpausen.

KULTURSCENE

En scene kan understøtte større arrangementer, der samler elever, medarbejdere eller besøgende udefra. For at fastholde høj funktionsfleksibilitet og sikre kvalitet, etableres lyd og lys i faste positioner, oplagt med ophæng i vægge eller loft. Men samtidig anbefales etablering af en mindre, stationær scene, som kan udbygges med fleksible moduler. Et klaver og en storskærm kan ligeledes understøtte arrangementerne og bruges ifm. undervisning og filmaftener.

HOSPITALITY

Muligheden for at mødes over mad eller drikke er et vigtigt element i det sociale liv på skolen. Det er derfor oplagt at give eleverne adgang til faciliteter som elkedel og mikroovn, hvor de kan varme småretter op samt lave the og kaffe.

MERE VARIERET OG DIFFERENTIERET UNDERVISNING

DESIGNUDFORDRING

Hvordan kan erhvervsskolernes rum og rammer tilpasses, så de understøtter en differentieret undervisning, der både imødekommer de stærkeste, de mest udfordrede og den store midtergruppe?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

- Hvordan kan I skabe samspillende undervisningsmiljøer, som åbner op for, at elever kan lære og arbejde i forskellige tempi og med opgaver, som rummer forskellig kompleksitet?
- Hvor meget vil I satse på en differentieret undervisning? Er I eksempelvis parate til at indføre løbende udviklingssamtaler, hvor lærer og elever definerer individuelle læringsmål og diskuterer elevens performance og udvikling siden sidste samtale?
- Er I parate til at åbne skolens værksteder op uden for almindelig undervisningstid, så de dygtigste elever kan udfordre redskaber og materialer og de svageste kan få "praktisk lektiehjælp"?

KORT AFSTAND MELLEM TEORI OG PRAKSIS

Nogle elever har brug for gentagelser og visualiseringer af opgaveformuleringen, mens andre får mere ud af straks at gå til den praktiske opgaveløsning. Det er derfor fordelagtigt at indrette læringsmiljøer, der kobler teori og praksis, ved eksemeplvis at muliggøre instruktion og korrektion på værkstedet. Her kan de hurtigste elever påbegynde opgaveløsningen med de fornødne værkstedsfaciliteter, mens de mere udfordrede elever kan få mere dybdegående introduktion til opgaven. Optimalt skal der etableres tætte koblinger og visuel kontakt mellem disse tre scener for samspillende læringsaktiviteter:

- Rammesættende teori og introduktion
- Praktisk elevarbejde
- Korrektion og instruktion

PLADS TIL DIFFERENTIERET GRUPPEARBEJDE

Opdeling af eleverne i mindre grupper giver gode muligheder for reel undervisningsdifferentiering. Der kan eksemeplvis arbejdes med tre mestringsniveauer, hvor underviseren løbende inddeler eleverne i grupper med andre elever, som matcher deres niveau eller kan bidrage til at løfte det. Dette fungerer bedst, hvis grupperne tilbydes hver sin læringszone, hvor de uforstyrret kan fokusere på deres opgave og arbejde i deres tempo. Disse zoner for differentieret gruppearbejde kan eksempelvis etableres med mobile rumdelere. Ved at inddrage eleverne i gruppeinddelingen, så de kan vælge den arbejdsform og det niveau, der passer dem bedst, undgås risikoen for, at nogle elever føler sig stemplet som "god" eller "dårlig". Men forskellige niveauer i faglig mestring kan også konverteres til positiv kappestrid.

VÆRKSTEDER MED PLADS TIL FLERE ARBEJDSSTATIONER

Det bliver nemmere at tilbyde eleverne differentieret værkstedsundervisning, hvis lokalerne har plads til flere læringszoner, hvor eleverne kan arbejde i grupper om opgaver af forskellig sværhedsgrad.

VIDEOUNDERVISNING UNDERSTØTTER FLEKSIBILITETEN

Hvis underviserens instruktioner optages real time på video og efterfølgende gøres tilgængelig for eleverne, får den enkelte elev mulighed for det antal gentagelser af instruktioner, som vedkommende har behov for. Et udvidet videoformat, som forberedes forud for undervisningen giver herudover mulighed for visualiseringer af instruktionerne, og imødekommer hermed flere forskellige læringsstile. Den videounderstøttede undervisning kan både foregå i plenum på en projektor, eller den enkelte kan benytte sig af optagelserne på sin egen tablet eller computer.

VIDEOBASERET UNDERVISNING

Ved at give eleverne adgang til videoptagelser af underviserens gennemgang, kan læreren fokusere på korrektion, mens de elever, der har behov for det, kan få gentaget instruktionerne på egen hånd.

RUM OG TID TIL DIALOG

Løbende udviklingssamtaler mellem lærer og elev kan effektivt bidrage til at målrette undervisningen til den enkeltes faglige niveau. Selvom de dygtigste elever typisk er de mest selvkørende, stiller de ofte høje krav om vejledning i forhold til, hvordan de bedst udvikler deres talent og arbejder målrettet med deres uddannelse. Dette kan være svært for underviseren at nå omkring i det daglige, hvor faciliteringen af de mindre selvkørende elevers arbejde og læring kræver det meste af opmærksomheden. Det kan derfor være en god idé at formalisere den vejledende samtale om læringsmål. Samtalen kvalificeres, hvis den foregår på et planlagt tidspunkt, er forberedt og foregår i et separat rum, hvor der etableres en stemning af fortrolighed og forstyrrelser undgås.

SKEMALAGTE UDVIKLINGSSAMTALER

Systematiske samtaler mellem underviser og elev giver bedre muligheder for at tilpasse undervisningen den enkeltes læringsmål og -stil.

ÅBENT VÆRKSTED

At skabe mulighed for fordybelse i forberedelser og individuelle projekter uden for den almindelige undervisning, er også en måde at udfordre de dygtigste elever på. Hvis det skal være attraktivt at bruge tid ud over undervisningen på at nørkle med sit fag, er det nødvendigt med adgang til åbne værkstedsfaciliteter. Derfor er adgangen til specialiserede værkstedsfaciliteter uden for undervisningstiden også et vigtigt tiltag i arbejdet med at tilbyde differentieret undervisning. Muligheder og udfordringer i forbindelse med det åbne værksted, er behandlet mere indgående i afsnittet om at sikre "Plads til forberedelse".

NØGLEKORT

Udenfor undervisningstiden kan eleverne få adgang til værkstedsfaciliteterne ved hjælp af nøglekort.

PLADS TIL ELEVERNES FORBEREDELSE

DESIGNUDFORDRING

Hvordan kan fremtidens erhvervsskoler skabe de bedste rammer for, at eleverne kan forberede sig til undervisningen og arbejde med deres fag uden for skoletiden?

Det praktiske værkstedsarbejde er centralt for erhvervsskolernes uddannelser, og netop den praktiske tilgang til fagene tiltaler mange af erhvervsskolernes elever. For at de kan få det maksimale ud af deres uddannelse er det vigtigt, at eleverne også har mulighed for "værkstedsbaseret lektielæsning". Derudover spiller gruppearbejdet en vigtig rolle på mange af erhvervsskolernes uddannelser, og derfor skal erhvervsskolernes fysiske rammer også understøtte den gruppebaserede forberedelse.

STRATEGISKE OVERVEJELSER

Mange erhversskoler møder en række udfordringer i forbindelse med det åbne værksted. Det kan handle om sikkerhedshensyn, at visse materialer og redskaber er farlige i uøvede hænder. Derudover medfører åbenhed en risiko for uønskede gæster på skolen i aftentimerne. For at lykkes med det åbne værskted kan ledelsen derfor med fordel starte med at gøre sig en række overvejelser:

- Hvilke værkstedsfaciliteter er relevante for eleverne i forbindelse med deres forberedelser, og hvilke muligheder har de for at arbejde med redskaber og materialer i deres forberedelse i dag?
- Kan I reducere risici for ulykker ved at afskærme det farlige eller have faglig gårdvagt på i de lange åbningstider?
- Er I villige til at bemande værkstederne udenfor undervisningstiden?
- Kan I tilbyde åbne værksteder gennem øget adgangskontrol?

ÅBENT VÆRKSTED

Ønsket om at give eleverne adgang til specialiserede værkstedsfaciliteter uden for skoletiden, er et gennemgående ønske på erhvervsskolerne. Det åbne værksted understøtter ikke kun elevernes mulighed for værkstedsbaseret forberedelse, men giver også eleverne mulighed for at være sammen om fagligt arbejde efter skoletid. Ud over at understøtte elevernes praksisfællesskab med hinanden, kan det åbne værksted også være med til at tilbyde eleverne differentieret undervisning og bringe fagenes anvendelsesorientering i centrum. Det åbne værksted synes altså at kunne indfri mange af de ønsker og behov, som fylder hos erhvervsskolerne.

UBEGRÆNSET ÅBNINGSTID

De værkstedsfaciliteter, der ikke er behæftet med risici og ikke kræver vejledning at bruge, kan åbnes op til fri afbenyttelse.

BEGRÆNSET ÅBNINGSTID

De værkstedszoner, der rummer faciliteter, der er behæftet med risici, kan åbnes op i bestemte tidsrum i løbet af ugen, hvor eleverne kan forberede sig på værkstedet under opsyn.

FORSLAG TIL TILTAG I FORBINDELSE MED DET ÅBNE VÆRKSTED

- **Forsyn eleverne med adgangsgivende nøglekort**
  For at imødekomme udfordringen angående kontrol af lokalebrugen, anbefaler vi, at man udstyrer eleverne med en adgangsgivende chip. Dette giver mulighed for at registrere hvorvidt og hvornår eleverne benytter værkstederne i forbindelse med deres forberedelser, og kan desuden være et værn mod tyveri.

- **Zone-inddel værkstederne efter risici**
  Der er også sikkerhedsmæssige udfordringer forbundet med at give adgang til specialiserede værksteder uden for det faglige personales arbejdstid. Vi anbefaler her, at man så vidt muligt inddeler værkstedet i zoner, så de maskiner, der kræver underviserens tilstedeværelse er samlet i et område, som kan aflåses, når fagpersonalet går hjem. De zoner, der er behæftet med risici kan evt. åbnes et par aftener om ugen, hvor kvalificeret fagpersonale stilles til rådighed for eleverne.

GRUPPEARBEJDSPLADSER

Ud over det praktiske værkstedsarbejde, er det vigtigt, at eleverne har mulighed for at forberede gruppearbejde på skolen. Her er det relevant med multimedieunderstøttede gruppepladser, som faciliterer det teoribaserede gruppearbejde. Hermed bliver campus et attraktivt rum for forberedelse af teoretiske gruppeprojekter og elevernes forberedelse bliver en del af studielivet. Gruppearbejdspladserne kan med fordel tænkes ind i de "Innovative knudepunkter" som er behandlet under afsnittet om "Fleksible værksteder".

FORSKELLIGE GRUPPEARBEJDSPLADSER

Nem adgang til café- og loungeområder fra gruppearbejdspladserne giver eleverne mulighed for at veksle mellem fokuseret fagligt arbejde og mere rekreativt og socialt ophold på skolen.

Adgang til smartboards, hvor eleverne kan tilslutte deres bærbare computere, giver eleverne mulighed for at samarbejde om skærmbaseret opgaveløsning.

Vægge og mobile skærme kan bruges til ophæng. Med skrivbare flader understøttes den fælles brainstorm.

MERE VIRKELIGHEDSNÆR UNDERVISNING

DESIGNUDFORDRING

Hvordan indrettes fremtidens erhversskoler, så de skaber de bedste rammer for mere virkelighedsorienteret undervisning?

Når praktikpladser er en mangelvare, er det vigtigt, at praktikforløbene ikke er den eneste kobling mellem virkelighedens arbejdspladser og erhvervsuddannelserne. Man skelner på erhvervsskolerne mellem praksisnær- og virkelighedsnær undervisning. Forskellen kan illustreres med et eksempel fra de merkantile uddannelser, hvor eleverne lærer at udvikle et momsregnskab, som en del af den praksisnære undervisning. Samme kompetencer kunne udvikles i et mere virkelighedsorienteret undervisningsforløb, hvor eleverne skal drive deres eget firma, og herunder blandt andet varetage momsregnskaberne. Den virkelighedsorienterede undervisning opleves som mere motiverende end den praksisnære, fordi den sætter elevernes kompetencer i direkte relation til virkeligheden. Det er derfor oplagt at arbejde hen imod mere virkelighedsorienteret undervisning på fremtidens erhvervsskoler.

STRATEGISKE OVERVEJELSER

- Hvor virkelighedsnær skal undervisningen være og hvor meget vil skolen satse på at fremme denne målsætning?
- Hvor meget skal undervisningen afspejle virkelige problemstillinger?
- Kan det lokale erhvervsliv inddrages, eksempelvis til at formulere arbejdsopgaver til eleverne?
- Skal flere elever have mulighed for at arbejde med deres egne simuleringsvirksomhed?
- I hvillket omfang kan den virkelighedsnære skolebaserede undervisning løftes ud af skolen og ind i "praksis", som når en gruppe SOSU-elever og deres lærer er på mini-praktik på plejehjemmet?

RUMLIGE TILTAG

Den virkelighedsnære undervisning kan understøttes gennem tre former for rumlige tiltag:

- **Værkstedsfaciliteter med plads til virkelige kunder**
  Overvej at indrette lokalefaciliteter, der inviterer virkelige kunder indenfor. Dette giver eleverne mulighed for at træne deres faglighed på reelle kunder, som for eksempel når frisørskolens værksteder fungerer som salon for kunder udefra.

- **Simuleringsrum**
  Simulering er et vigtigt redskab i det virkelighedsnære undervisningsforløb. For nogle uddannelser foregår simuleringen digitalt i programmet SIMU, der simulerer en virksomhed. For andre uddannelser har den rumlige indretning stor betydning for simuleringen af realistiske scenarier fra virkelighedens arbejdspladser. Et eksempel kunne være et plejerum med plads til simuleringsdukker med blod i årerne, der kan imitere virkelighedens patienter for eleverne på SOSU-uddannelsen.

PLADS TIL TVÆRFAGLIGHED

DESIGNUDFORDRING

Hvordan kan fremtidens erhvervsskoler danne de bedste rammer og tværfaglighed mellem uddannelserne?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

Tværfaglig undervisning kræver engageret samspil mellem de deltagende undervisere. Derfor er det vigtigt, at ledelsen overvejer, hvorvidt og hvordan man inddrager lærerstaben i tilrettelæggelsen af tværfaglig forløb.

- Hvor langt vil I gå i den tværfaglige satsning? Skal der eksempelvis gøres plads i årskalenderen til, at elever fra forskellige uddannelser samles om det samme projekt?
- Hvad er målet med den tværfaglige undervisning? Handler det eksempelvis om at skabe undervisningsformer, som øver eleverne i det samarbejde, som udspiller sig mellem forskellige faglærte på en rigtig arbejdsplads?
- Og hvad er det for uddannelser og fag, som er mest interessante, relevante eller som man har bedst erfaring med at koble i tværfaglige forløb?
- Hvem skal stå for at planlægge og facilitere?

Øget tværfaglighed på erhvervsskolernes uddannelsesforløb kan også bidrage til at understøtte overgangen fra praksisnær til virkelighedsnær undervisning, fordi samarbejdet med andre fagligheder simulerer den virkelighed, der venter eleverne ude i erhvervslivet.

TVÆRFAGLIGT FORLØB OMKRING BYGGEPROJEKT

Et eksempel på et tværfagligt samarbejde kunne være et byggeprojekt, hvor elever fra tømrer-, elektriker-, vvs- og mureruddannelsen, arbejder sammen om at fremstille et energirigtigt hus. Her får eleverne indblik i hinandens tilgang til projektet, hvilket øger deres forståelse for egne spidsfaglige kompetencer.

RUMLIGE TILTAG

Foruden de strategiske overvejelser kan rammemæssige tilpasninger være med til at understøtte det tværfaglige samarbejde. Her anbefaler vi, at man tænker i nye og mere innovative værkstedstyper, som overordnet kan inddeles i to kategorier:

- **Innovative knudepunkter**
  Ideation-labs med mulighed for modellering og koncepttegning giver elever fra forskellige uddannelser muligheden for at spare, brainstorme og konceptudvikle sammen. Værkstedernes faciliteter skal primært være teknologi, som understøtter den innovative arbejdsproces, hvor eleverne træner evnen til at tænke nyt inden for rammerne af deres fag.
  I et campusområde, som det man planlægger for fremtidens erhvervsskoler, ville det give mening at tænke disse idé-genererings-zoner ind i de hjerterum, der ligger centralt og forbinder de forskellige uddannelser med hinan-

TVÆRFAGLIG IDEATION

I de innovative knudepunkter kan elever fra forskellige uddannelser arbejde sammen om idé- og konceptudvikling.

- **Fleksible værksteder**
  Tværfaglige samarbejder kræver værkstedsfaciliteter med høj fleksibilitet, fordi opgavens art og gruppens sammensætning er meget omskiftelig. For at skabe tværfaglige værkstedsfaciliteter kan man derfor tænke i mobile moduler og redskaber, der kan flyttes rundt og sammensættes undervejs i processen. På den måde kan værkstederne tilpasses, så de understøtter samarbejdets forskellige delprocesser, og de uddannelsesretninger, der indgår i teamet.

MOBILE VÆRKSTEDSMODULER

Mobile værkstedsmoduler giver mulighed for, at elever fra forskellige uddannelser kan mødes og arbejde værkstedsbaseret sammen i rum, sammensat af specialiserede faciliteter fra de involverede uddannelsesretninger.

PLADS TIL BEVÆGELSE OG FYSISK AKTIVITET

DESIGNUDFORDRING

Hvordan kan fremtidens erhvervsskoler skabe de bedste rammer for mere fysisk aktivitet?

Med erhvervsskolereformen følger et krav om 45 minutters daglig bevægelse. Da de færreste erhvervsskoler råder over idræts- og omklædningsfaciliteter eller har uddannede idrætslærere i staben, er der behov for at tænke i alternativer til den traditionelle idrætsundervisning.

STRATEGISKE OVERVEJELSER

Det kan være en god øvelse at diskutere, hvilke potentialer fagene på de forskellige uddannelser har for at bidrage til at matche kravet om øget fysisk aktivitet. Det er ligeledes en god idé at diskutere og identificere, hvor der kan skabes relevante aktiviteter i samspil med undervisningen så som løfteteknik på SOSU-uddannelsen og udstrækningsøvelser i autoværkstedet. Derudover er det vigtigt at gøre opgaven overskuelig, så lærere og elever ikke får en negativ oplevelse af de nye tiltag. Her kan man med fordel opdele indsatsen i tre:

- At skabe invitationer til bevægelse og motion i forbindelse med den eksisterende undervisning.
- At skabe nye, mere idrætsfaglige undervisningstilbud ud over de allerede skemalagte fag, som samler elever om egentlige motions/idrætsfaglige undervisningsforløb en eller flere gange om ugen.
- At skabe rammer og invitationer til elevernes selvforvaltede fysiske aktivitet og bevægelse før, mellem og efter deres undervisning.

I de følgende afsnit gennemgås eksempler på, hvordan erhvervsskolerne kan arbejde med disse tre indsatsområder.

INTEGRERET FYSISK AKTIVITET I UNDERVISNINGEN

FYSISK AKTIVITET MED IDRÆTSFAGLIG KOMPETENCE SOM NYT FAG

SELVFORVALTET AKTIVITET I PAUSER

INTEGRÉR BEVÆGELSE I FAGRÆKKERNE

En oplagt måde at skabe mere fysisk aktivitet og bevægelse på erhvervsskolerne er ved at gøre den til en integreret del af undervisningen. Her tages udgangspunkt i de lokaler undervisningen foregår i.

- **Motion på værkstedet**
  For mange af erhvervsskolernes uddannelser er fysisk arbejde en stor del af hverdagen som faglært. Her er det oplagt at tænke den fysiske aktivitet ind i værkstedsarbejdet, så eleverne klædes på til det fysiske arbejde, der knytter sig til deres fremtidige arbejdsliv. Ved at undervise eleverne i sunde arbejdsstillinger og vænne dem til at tage aktive pauser med plads til eksempelvis afspændings- og udstrækningsøvelser i løbet af deres praktiske arbejde, understøttes både kravet om motion i undervisningen og eleverne rustes bedre til livet som færdigudlært.

- **Bevægelse i teorilokalet**
  Det er imidlertid også vigtigt at tænke bevægelse ind i de mere teoribaserede undervisningsforløb og på de fagrækker, der er orienteret mod kontorarbejde. Der findes flere måder at inddrage motion i teoribaseret undervisning, som for eksempel Walk'n'Talk formatet, hvor eleverne løser samtalebaserede opgaver på en gåtur i området. En anden måde at bringe kropslig udfoldelse ind i teorilokalet, er ved at indføre aktive pauser i undervisningen, hvor der eksempelvis foretages fælles udstrækningsøvelser. Med mobile møbler kan man hurtigt flytte borde og stole til lokalets periferi, og lave en kortvarig session med yogamåtter midt i rummet. Endelig kan man tænke i bevægelsesorienteret opgaveløsning, som for eksempel konkurrencer, hvor eleverne skal bevæge sig rundt i klasselokalet eller uderummet omkring skolen som en del af opgaven.

Ud over at imødekomme de nye krav om fysisk aktivitet, er denne form for bevægelsesorienteret undervisning med til at skabe variation, og læringsprocessen bliver i højere grad en social aktivitet end mere traditionel undervisning.

I forbindelse med at integrere bevægelse i fagrækkerne, er en opkvalificering af fagpersonalet relevant, så underviserne får nye ideer til – og viden om, hvordan motion kan gøres til en naturlig del af den eksisterende undervisning.

MOTION PÅ VÆRKSTEDET

Værkstederne er en oplagt ramme om fysisk aktivitet med relevans for den enkelte uddannelse.

WALK'N'TALK SESSION

Eleverne kan diskutere teoretiske spørgsmål på en gåtur i området omkring skolen.

SKEMALÆG MOTIONEN OG HENT HJÆLP UDEFRA

En anden løsning kan være at indføre fysisk aktivitet og bevægelse som selvstændigt fag på elevernes skoleskema.

Erhversskolernes aula er ofte en oplagt ramme om indendørs motion og bevægelse, der kan sætte pulsen op og svedproduktionen i gang. For at denne type aktivitet ikke skal karambolere med øvrige aktiviteter som gruppearbejde og lignende, er intelligent skemalægning et vigtigt element i arbejdet med at gøre plads til motion på skolens fællesarealer. Dette åbner samtidig op for at samle elever fra flere klasser omkring aktiviteten.

For at udnytte de eksisterende rammer bedst muligt, samt sikre idræts- og motionstimer af ønskelig kvalitet, er det oplagt at indhente idrætsfaglig hjælp udefra. Det vil ofte være nemmere at hyre nye idrætsfaglige kompetencer, der kan facilitere motionsfaglige forløb af høj kvalitet tilpasset de givne rammer, end det vil være at opnå adgang til idrætsfaciliteter tæt på skolen. En opkvalificering af lærerstabens kompetencer kan nedbringe kravene til rumlige og redskabsmæssige faciliteter. Hvis indsatsen skal give mening er det vigtigt, at dette punkt prioriteres, så de mere udfordrende dele af motionsundervisningen bistås af kompetente undervisere.

INVITÉR TIL SELVFORVALTET FYSISK AKTIVITET

Ikke al fysisk aktivitet på erhvervsskolerne behøver at indgå i faciliterede, lærerstyrede forløb. Derfor handler det tredje indsatsområde om at skabe rammer og invitationer til fysisk aktivitet og motion efter skoletid og i pauserne. Her kan erhvervsskolerne med få midler – adgang til en boldbane og få redskaber som; bolde, kegler, net, ketcher understøtte den selvforvaltede motion. Ved at gøre motion, styrketræning, boldspil o.lign. til en mulig aktivitet i de centrale sociale rum, bliver den fysiske aktivitet en mere integreret del af skolelivet. Anvendelsen af de fælles arealer kræver imidlertid koordinering, så de fysiske aktiviteter ikke forstyrrer eller karambolerer med fællesarealernes øvrige aktiviteter.

Det er oplagt at benytte omgivelserne som ramme om den fysiske aktivitet – for gåture, cykelture, løbeture osv. Et klassesæt cykler øger muligheden for at udnytte nærområdets tilbud.

FLERFUNKTIONELLE FÆLLESRUM

De centrale fællesrum kan indrettes, så de både kan fungere som lærings- og sociale zoner, og som rammen om fælles fysisk aktivitet.

BYG SELV DE NYE FACILITETER

Hvis man vil udbygge erhvervsskolens kobling af motion og faglighed, kan en mulighed være at invitere skolens elever til selv (med professionel vejledning) at opbygge nye motionsfaciliteter – det kan være parkour-installationer, boldbaner, klatrevægge og lign. hvor både tømrer, malere, svejsere sammen skaber robuste, attraktive løsninger, som er tilgængelige for skolekammeraterne – både inde og ude. Her sættes noget på spil for de producerende elever, her iscenesættes det stærke håndværk og hér inviteres til bevægelse.

AKTIVERING AF SKOLENS UDEAREALER

DESIGNUDFORDRING

Hvordan inddrages skolens udearealer bedst muligt, så de understøtter den ønskede praksis for fremtidens erhversskoler?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

De fleste erhverskoler råder over en del m^2 udeareal, hvoraf noget måske allerede er udnyttet til at skabe invitationer til ophold, fysisk aktivitet eller til at rykke bygge- og konstruktionsprojekter ud under halvtag. For de flestes vedkommende kan der dog med al sandsynlighed identificeres ledige m^2, som kan aktiveres til eksempelvis nye læringsrum, motionsfaciliteter og opholdszoner. For at få mest muligt ud af skolesn udearealer, kan man overveje følgende:

- Hvor på skolen er der muligheder for at aktivere udearealer?
- Hvilke funktioner er det mest oplagt, at de identificerede områder skal rumme? Hvilke nye funktioner er der mest brug for?
- I hvilken grad ønsker skolen at åbne op for, at de nye udearealer kan bruges af andre uden for skolens åbningstid?
- Hvad kan man gøre for at skabe et trygt og sikkert ophold i dette udeområde efter skolens almindelige åbningstid, hvis man åbner op for eksterne brugere?
- Hvad er det for en type ophold og brug, de forskellige indretningsløsninger forventes at tiltrække?
- Hvad kan man gøre, hvis man ikke ønsker, at faciliteterne skal benyttes af andre?

TRYGHED

Hvis erhvervsskolen er indstillet på at dele sine nye udendørs motionsfaciliteter med skolens naboer, er det vigtigt at tænke i tryghedsskabende belysning for de brugere, der færdes i området og/eller benytter faciliteterne.

BELYSNING OG PATRULJERING

Skab tryghed for brugerne af de udendørs faciliter, gennem belysning og opsyn.

UDEAREALER SOM BEVÆGELSESRUM

I forlængelse af erhvervsskolereformens krav om 45 minutters daglig motion er det oplagt, at erhvervsskolerne indretter bevægelsesfremmende faciliteter i udearealerne. Baskethoops, udendørsbordtennis, boldbure, parkour-installationer, udendørs træningsfaciliteter kombineret med opholdsmøbler m.m. kan bidrage til at skabe liv og aktivitet i områderne omkring skolernes indgangspartier.

På TEC's afdeling på Frederiksberg i København planlægger man at etablere et helt nyt uderum med blandt andet boldbur og opholdsrum mellem erhvervsskolens to store etagebygninger på Stæhr Johansens Vej 5 og 7, hvor der i dag er parkeringsdæk. Herved kobler skolen en ny samlende adgang til de to bygninger med et nyt attraktivt opholdsrum, der med boldbur og udebordtennis inviterer til fysisk aktivitet.

ADGANG OG SAMBRUG

I skoletiden fungerer det godt at have opholdsmøbler placeret tæt på motionsfaciliteterne, så der kan skabes en vekslen mellem tilskuer og aktive. I en sen aftentime kan en sådan invitation til ophold imidlertid resultere i uhensigtsmæssig brug og uønskede brugere, hvis man fra skolens side ikke prioriterer vagt- og eller anden overvågning. Etableres de nye faciliteter i terrænet nær en hovedindgang, gøres overvågningen lettere. Derudover er det vigtigt at gøre vedligehold og rengøring let for brugerne, eksempelvis ved at sikre adgang til skraldespande og et sted at depostere varmt kul. Hvis man fra skolens side finder risikoen for misbrug af faciliteterne for stor, kan en løsning være mobile enheder og et aflåseligt depot.

UDENDØRS BEVÆGELSESRUM MED MOBILE ENHEDER

Indret skolens udearealer så de inviterer til fysisk aktivitet. Med mobile moduler og et aflåseligt depot mindskes risikoen for uønsket brug af faciliteterne.

BYG JERES EGEN CAFÉ

Råder skolen over et uderum, som ligger i forlængelse af kantine og produktionskøkken kan det overvejes at skabe en udecafé, som eksempelvis kan være omdrejningspunkt for fredagshygge. Er ambitionerne store, kan det være en tilbagevendende design og sambyg-opgave for skolens grundforløb 2 elever at gøre en nyt tematisk indrettet udecafé færdig forud for hver ny sommersæson. En anden oplagt mulighed er at etablere et udekøkken, et sted hvor elever og lærere kan samles om madtilvirkning i forbindelse med undervisning og et sted, som kan være afsættet for sociale hyggestunder.

BYG SELV PÅ SKOLENS UDEAREALER

Lad eleverne bruge udearealerne til byggeprojekter.

UDERUMMET SOM MONTAGEHAL – BYGGEOPGAVER RYKKER UD

Mange erhvervsskoler dyrker allerede i dag et princip om at en række byggeopgaver eksempelvis på tømmerfaget kan rykke ud under solen eller et halvtag i forlængelse af de primære værksteder, så der aldrig er langt til materialer og redskaber eller tørvejr.

INDDRAG UDERUMMET I DET SPIDSFAGLIGE VÆRSKTED

Skab interaktion mellem skolens inde- og uderum, ved at inddrage udearealerne i værkstedsarbejdet.

ALDERSBASEREDE UDDANNELSESMILJØER

DESIGNUDFORDRING

Hvordan kan man indrette erhvervsskolerne, så de både appellerer til de yngste elever, der starter direkte efter folkeskolen, og den ældre elevgruppe ,der ofte har anden uddannelses- eller erhvervsmæssig erfaring bag sig?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

Med den nye erhvervsskolereform skal elever, der starter direkte efter 9. eller 10. klasse, have et grundforløb, der er et halvt år længere end skolens øvrige elever. Hermed bliver skolerne vært for en gruppe ganske unge elever, der starter samtidig på uddannelserne. Det skaber nye forudsætninger for at skabe et ungdomsmiljø, der kan styrke de yngste elevers oplevelse af at høre til og hermed deres trivsel og motivation. Dette giver anledning til nogle centrale overvejelser:

- Hvad skal ungdomsmiljøet signalere? Skal det primært tænkes som socialt rum eller som lærings- og arbejdsrum?
- Hvad med de ældre elever? Kan der etableres aldersbaserede miljøer under samme tag ved at arbejde med designerede områder eller ser I fordele i at adskille de to elevgrupper?
- Og endelig: Hvad skal være den primære identitetsskaber og kulturbygger for eleverne i det aldersbaseret uddannelsesmiljø? Er det holdet /klassen og det privatejede klasseværelse? Er det uddannelsesretningen og den "særejede" afdeling? Er det et bredere hovedspor? Eller begge dele? Hvordan bygges den store skolekultur, og hvor skal den udfolde sig?

MERE FOKUS PÅ UNGEMILJØ

Med reformen bliver erhvervsskolerne vært for en gruppe ganske unge elever, der starter samtidig på uddannelserne. Derfor er det vigtigt at skabe aktiviteter og indretningsløsninger med særligt fokus på de unge.

ET MILJØ TIL DE YNGSTE

Det er vigtigt at markere et tydeligt sceneskift fra det folkeskolemiljø eleverne kommer fra. Dette kan gøres ved at tydeliggøre skolens identitet og skabe spor af fagene – disse indsatser er behandlet under designudfordringen: *Identitet og spor af fagene*. De yngste elever efterspørger i høj grad, at skolen kan danne ramme om deres sociale liv uden for undervisningstiden, for eksempel i forbindelse med fredagscaféer, filmaftener og lignende, da de unge i modsætning til de ældre elever typisk har deres primære sociale relationer på skolen. For at imødekomme de yngste elevers ønsker kan man derfor arbejde med at skabe anledninger, hvor elever kan mødes og skolekultur opbygges. Her kan man overveje at:

- Indrette undervisningsmiljøer, der kan transformeres til sociale miljøer efter endt undervisning. En multimedieunderstøttet gruppearbejdsplads på en gang eller i et fællesrum kan eksempelvis forvandles til gaming zone i de sene eftermiddagstimer og hermed bidrage til at opbygge sociale fælleskaber på tværs af uddannelserne.

UNDERVISNINGSTID

SOCIAL TID

- Give eleverne adgang til et lille tekøkken med elkoger, håndvask og mico-ovn, hvor de kan varme småretter og lave kaffe – dette kan styrke hygge-faktoren betydeligt.

PLADS TIL DE ÆLDRE ELEVER

Samtidig med at appellere til de yngre elever, skal skolen også fungere som en seriøs og motiverende ramme om læring for de ældre elever. Denne elevgruppe benytter sig ikke i samme udstrækning af skolen som social ramme efter skoletid. For dem er det faget, undervisningen, kvaliteten af og tilgangen til skolens værkstedsfaciliteter, der skal tiltrække, fastholde og dygtiggøre.

Aldersbaserede uddannelsesmiljøer hænger også sammen med arbejdet for at sikre differentieret undervisning, hvor ældre elever som besidder realkompetencer hurtigt kan komme igang med det praktiske værkstedsarbejde, mens andre elever, der ikke mestrer praksis, får en mere grundig introduktion til værkstedsarbejdet.

FLERE CAMPUSMILJØER - HVORDAN?

DESIGNUDFORDRING

Hvordan udnytter erhvervsskolerne bedst muligt fordelene ved campusmiljøer?

STRATEGISKE OVERVEJELSER

Hidtidige erfaringer med campusmiljøer peger i retning af, at både faglighed og studiemiljø kan styrkes ved at koble forskellige uddannelser under samme campus. Campusløsningen kan dog se ud på flere måder, og en fremtidig campusdannelse lægger derfor op til en række strategiske overvejelser:

- Hvordan skaber I campusmiljøer med plads til både den spidsfaglige identitet og de fællesskaber, der trækker på tværs og skaber den store skolekultur?
- Hvilke faciliteter vil I være indstillet på at dele, hvor skal de placeres, så de kommer flest mulige brugere til gavn?
- Hvor langt vil I gå i forhold til at styrke samarbejde og læring på tværs af uddannelserne?
- Hvor på skolen finder I de mest velegnede rammer til disse aktiviteter?

MANGE UDDANNELSER - ÉN INDGANG

Det er oplagt, at det fortættede campusbyggeri indrettes med én enkelt indgang, så alle eleverne passerer det samme ankomstområde, når de ankommer til skolen. I ankomstområdet kan man arbejde med at tydeliggøre spor af de forskellige uddannelser. Heri ligger et potentiale for, at eleverne i højere grad kan identificere sig med deres fag og forestille sig en fremtid som fagudlært.

STAMOMRÅDER OG FÆLLESRUM

Et campusmiljø kan oplagt opbygges således, at uddannelserne råder over hver deres stamområde eller afdeling. Disse rummer specialiserede værkstedsfaciliteter, teorilokaler, projektarbejdsbaser samt faciliteter til elevernes og undervisernes forberedelse. Jo mere specialiserede funktioner, jo tungere udstyr, jo større krav om fx. udsugning og støjdæmpende foranstaltninger i værkstederne, desto længere ud i afdelingernes ekstremiteter placeres disse. Dette sikrer også let adgang til af og pålæsning af materialer, maskiner mm. gennem store portanlæg og på- og aflæsningsramper. De mest generelle funktioner placeres tættest på skolens fællesrum for at sikre optimale muligheder for sambrug.

SAMBRUG OG TVÆRFAGLIG UDVIKLING

Ved en sammenhængende bygningsmasse som i det visualiserede scenarie udnyttes muligheden for at koble afdelinger og funktioner i tætte relationer. Eksempelvis kan automekanikerelever dele faciliteter og værksteder med smede på skoler, der rummer begge uddannelser. Ligeledes kan man tænke i etableringen af rumlige og undervisningsmæssige samspil mellem tømrer- og malerelever på skoler, der tilbyder begge uddannelser. HTX som typisk har adgang til mere begrænsede værkstedsfaciliteter end grunduddannelser og hovedforløb kan benytte fagværkstederne for de andre afdelinger i det omfang, de står tomme og alt efter, hvilke projekter HTX arbejder med. På den måde kan man optimere værkstedsressourcerne og øge det tværfaglige samarbejde gennem kendskab til og indsigt i andres uddannelse.

INTELLIGENT BOOKINGSYSTEM

Høj transparens og et velfungerende booking system gør det nemt at overskue om et givent rum er i brug eller ledigt.

SERVICECENTER

Et af de punkter, hvor der er meget at vinde ved campusdannelse, er i forbindelse med administration og studievejledning. Det er derfor oplagt at placere et elevrettet servicecenter i eller nærved det fælles hjerterum. Servicecentret kan samle elevrettede funktioner som studievejledning, it-hjælp, elevservice, praktikcenter og information. Det er oplagt at arbejde med en stor transparens i servicecentret, så eleverne føler sig velkomne. I forbindelse med servicecentret kan etableres en skærm med oversigt over både interne og eksterne elevtilbud. Det kan være en god idé at indrette et par mindre mødelokaler til følsomme samtaler og interne medarbejdermøder. Disse bør i så fald afskærmes fra indkig.

LETTILGÆNGELIGT SERVICECENTER

Gør det nemt for elever og besøgende at få vejledning og svar på spørgsmål i et servicecenter placeret centralt på campus.